

УДК 378.037:378.461

Галина Кондрацька

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Аналіз літератури з досліджуваної проблеми, осмислення досвіду роботи фізкультурних ВНЗ і власного багаторічного досвіду розкриває специфіку професійно-мовленнєвої культури майбутніх учителів фізичної культури. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує, що поняття “професійна підготовка” має різні тлумачення.

Ю. Дорошенко визначає поняття “професійна підготовка” як “сукупність уже набутих людиною спеціальних знань, умінь і навичок, особистісних якостей, власного досвіду роботи й усвідомлених норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії”; або, з іншого боку, “як процес повідомлення тим, хто навчається, відповідних знань і формування в них умінь і навичок” [2]. О. Лугова тлумачить поняття “професійна підготовка” як складне структурне і динамічне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви, цінності професії [6, с. 68]. Сюди належать також професійно важливі якості особистості, здібності, сукупність професійних знань, умінь і навичок, певний досвід використання їх на практиці. На думку дослідниці, професійна підготовка поєднується зі спрямованістю на майбутню професійну діяльність [6, с. 68]. О. Павлик визначає поняття “професійна підготовка” як “складну психолого-педагогічну систему зі специфічним змістом, наявністю структурних елементів, формами відносин, особливостями навчального процесу, специфічними для певного фаху знаннями, вміннями та навичками” [9, с. 4]. Т. Осадча під “професійною підготовкою” розуміє процес формування фахівця для однієї з галузей трудової діяльності, який пов’язаний з оволодінням певним родом занять, професією. “Метою професійної підготовки є набуття професійної освіти, яка, у свою чергу, є результатом засвоєння систематизованих знань, умінь, навичок і необхідних особистісно-професійних якостей” [8, с. 8].

На думку В. Коновалової, “система професійної підготовки повинна забезпечити багатоаспектну готовність майбутнього фахівця” [4, с. 38]. Учена вважає, що “поетапне становлення різнопланової готовності забезпечить індивідуально орієнтований підхід до кожного студента як унікальної особистості, цілеспрямовано і послідовно розкриваючи в ньому всі сильні особистісні та професійні сторони, допомагаючи пом’якшити або компенсувати слабкі” [4, с. 38].

Як зазначають О. Куц та І. Лапичак, “професійна підготовка фахівця характеризується певними критеріями якості, за які несе відповідальність вищий навчальний заклад” [5, с. 539]. У загальному вигляді компоненти професійної підготовки дослідники подають таким чином: 1) професійні знання: спеціальні, методичні, психолого-педагогічні; 2) професійні вміння: дидактичні, організаційні, конструктивні, прогностичні, комунікативні; 3) професійні якості особистості: ціннісні, здібності, риси характеру [5, с. 539].

В. Семиченко стверджує, що основною цінністю системи професійної підготовки із застосуванням діяльнісного підходу є та діяльність, яка засвоюється у процесі навчання, її зміст і функції [10, с. 15]. При цьому індивід, особистість розглядаються як вторинні фактори. На відміну від зазначеного, в межах особистісного підходу суттєво змінюються педагогічні орієнтири, оскільки діяльність стає вже засобом розвитку людини [10, с. 15]. Учена зауважує, що реальна дійсність вимагає гнучкого, адаптивного підходу до визначення співвідношення відповідних пріоритетів [10, с. 16].

Мовна поведінка майбутніх фахівців, як вважає М. Соловійова, є компонентом системи комунікативних якостей мовлення, невербальних засобів спілкування та проксемічних умінь [10, с. 16]. М. Кондрух серед шляхів і механізмів розвитку та підвищення ефективності управління ВНЗ у зарубіжних країнах виокремлює такі напрями:

1. Широко використовуються положення загальної теорії управління, однією зі складових якої є система “планування – програмування – бюджетування”.

2. Розробляються програми модернізації з урахуванням сучасних умов, у тому числі диверсифікації вищої освіти, відбувається організація професійно-освітніх програм скороченого навчання та відкритого навчання.

3. Постійно ускладнюється зміст загальної та професійної підготовки з метою створення у випускника “кваліфікаційного запасу” для його мобільності та захищеності. Створюються нові технології навчання і форми організації занять. Широко застосовується концепція професійної компетенції.

4. Розробляються концепції оцінки роботи ВНЗ на всіх його етапах, а також звітності за одержані результати [3, с. 31].

Отже, поняття “професійна підготовка” має подвійне значення і розглядається як процес (навчання) та як результат (готовність) і визначається сукупністю вимог, які ставляться перед фахівцем. При цьому визначального значення набуває якість такої підготовки, яка в сучасній освіті оцінюється на основі компетентнісного підходу.

Щодо якості вищої професійної фізкультурної освіти, на думку В. Магіна, необхідно збалансувати відповідність вищої освіти (як ре-

зультату, як процесу, як освітньої системи) різноманітним потребам, цілям, вимогам, нормам (стандартам), умовам [7, с. 41].

Професійну підготовку Е. Вільчковський, О. Курок, Л. Сущенко визначають як процес, який характеризує технологічно обґрунтовані засади вищих навчальних закладів надати особистості такого рівня професіоналізму, завдяки якому вона стане конкурентоспроможною на ринку праці [1, с. 11].

Проте в сучасних економічних умовах, коли вища освіта стає доступнішою, змінюється система відбору абітурієнтів, склад навчальних груп, які формуються в навчальних закладах із фізичної культури і спорту щодо обраного виду спорту, виявляється різноманітним за рівнем інтелектуального розвитку студентів. Значні відмінності є і в рівні лінгвістичної підготовки випускників сільських і міських шкіл, особливої уваги потребують випускники напряму підготовки “фізичне виховання і спорт”, це необхідно враховувати при організації навчально-виховного процесу. Тому вдосконалення процесу формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх учителів фізичної культури допоможе підготувати якісного і конкурентоспроможного фахівця, що є основною проблемою, яку необхідно розв’язати.

Мета статті – показати специфіку професійно-мовленнєвої культури майбутніх учителів фізичної культури.

Оскільки професійно-мовна культура працюючих представників сфери фізичної культури і спорту не була прямим об’єктом нашого дослідження, зупинимося лише на найбільш важливих, показових моментах проведеного дослідження, відображених у таблиці 1.

Вважаємо за необхідне підкреслити, що найбільші сумарні низькі показники відзначені в дотриманні мовних норм, особливо таких, як орфографія і пунктуація; у багатьох слухачів існують проблеми з дикцією, що вимагає корекції. Серед учителів фізичної культури і тренерів-викладачів спортивних шкіл різних профілів відзначена висока частотність невмотивованого використання професіоналізмів, показники належали, з одного боку, фахівцям із великим стажем спортивно-педагогічної діяльності, а з іншого – слухачам, які мають 5-7-річний досвід роботи в даній сфері. Якщо в першому випадку високі результати були передбачувані, то результати їх молодих колег пояснюються, очевидно, тим, що період їх навчання у ВНЗ співпав зі змінами у вищій професійній освіті, які супроводжуються впровадженням у навчальні плани фізкультурних ВНЗ і факультетів фізичної виховання мовної дисципліни “Ділова українська мова”, що позитивно вплинуло на становлення професійної майстерності недавніх випускників фізкультурних ВНЗ.

Сформованість професійно-мовленнєвої культури фахівців із фізичної культури

№	Категорія слухачів	Численність груп	Мовний компонент	Комунікативний компонент	Технологічний компонент	
1	Директори, завучі ДЮСШ	14	4,0	4,4	4,4	4,3
2	Тренери-викладачі ДЮСШ	36	3,7	4,2	4,3	4,1
3	Учителі ФК ЗОШ	27	3,6	4,0	4,4	4,0
4	Викладачі ФВ ВНЗ	19	4,1	4,6	4Д	4,3
5	Тренери-викладачі УФК	58	4,1	4,3	4,2	4,2
6	Інструктори ФК	24	3,8	4,2	4,0	4,0
	Загалом	178	3,9	4,2	4,2	4,2

Попереднє дослідження мовних здібностей студентів, проведене нами у вищих навчальних закладах (анкетування, опитування, бесіди зі студентами), показало, що загалом студенти розуміють важливість професійно-мовленнєвої культури, але недостатньо орієнтовані на формування її складових у процесі навчання.

В умовах офіційного та побутового спілкування 69 студентів (55,6%) відзначають порушення правильності мови оточуючих, але при цьому не роблять зауважень, не виправляють помилки; 28 студентів (22,6%) роблять зауваження тільки добре знайомим людям або молодшим за віком; 27 студентів (21,8%) відповіли, що не надають значення критерію правильності мови, для них важливий лише зміст висловлювання.

На питання про вживання нецензурної лексики студенти відповіли так: “не вживаю” – 51 (41,1%), “вживаю лише у спілкуванні з друзями” – 45 студентів (36,3%), “вживаю при вираженні негативних емоцій” – 28 (22,6%). Відносно подібної лексики нас цікавило ставлення студентів до фактів використання нецензурних слів у мові оточуючих. Відповіді тут розподілилися так: негативно ставляться до вживання нецензурних слів (безвідносно до статевої приналежності) 71 студент (57,2%), не надають значення використанню таких слів для неофіційного спілкування 53 студенти (42,8%). Анонімність анкети дає підстави сприймати дані відповіді такими, що відображають реальне ставлення студентів до окресленої проблеми.

Загальний аналіз результатів анкетування показав, що в більшості студентів не вироблено стійкого неприйняття фактів мовної недбалості, що відображає низький рівень їх загальної культури. переконані, що одними заборонними заходами щодо використання певних лексичних категорій виправити ситуацію неможливо. Очевидно, при такому підході можна

домогтися лише видозміни ситуації – засвоєння норми “можна / не можна” стосовно різних умов, ситуацій і видів спілкування. Такий результат досить нестійкий, він діє лише за наявності суворого емоційного чи зовнішнього контролю, а в ситуаціях спортивних змагань, що характеризуються підвищеним емоційним фоном, призводить до порушень.

Це підтверджують і студенти-спортсмени, і їх тренери, проте в ході співбесіди думки про подібні “зриви” були різними: в одному випадку – визнання зловживань і спроба пояснення напруженням пристрастей у ході змагань, в іншому – переконаність у природності подібних мовних явищ, їх особливий вплив на хід і результат змагань (така думка характерна для тренерів із боротьби, футболу).

Припустивши, що на якість інформаційного обміну між викладачами та студентами в умовах навчального процесу значною мірою впливає мовна культура викладачів, ми запропонували студентам проранжувати основні характеристики мовлення викладачів за ступенем негативного впливу на сприйняття і розуміння. Аналіз відповідей показав, що найбільш сильним “відволікаючим” моментом у мові викладачів є “слова-бур’яни”, на другому місці – відхилення в темпі мови, невміння вибрати оптимальний темп; на третьому – неповний стиль вимови (нечітка дикція, розмиті закінчення); на четвертому – перевантаженість книжковою і термінологічною лексиною.

Тому одним із підходів є індивідуалізація навчання, що передбачає, поперше, індивідуальний підхід до кожного студента, педагогічний вплив на нього й організацію навчальної роботи з урахуванням індивідуальних особливостей, по-друге – наявність системи виховних і дидактичних засобів, відповідних цілям діяльності та реальним пізнавальним можливостям студентів (колективу, групи, індивіда), що дозволяє забезпечити навчальну діяльність на рівні їх потенційних можливостей.

Навчальна співпраця дозволяє реалізувати найбільші можливості для становлення і розвитку позитивних типів взаємин між викладачами та студентами: сприятливий комунікаційний клімат допомагає встановити контакт, стимулює активність студентів, позитивно позначається на протіканні процесів пізнання.

Використання у практиці навчальних занять аналізу мовних висловлювань дозволяє уникати повторення мовних помилок, дозволяє під керівництвом викладача сформулювати програму власного мовного розвитку. Надалі співвідношення успішності виконання тих чи інших мовних дій із вихідними показниками дозволить студентів оцінити етап в удосконаленні своїх мовних можливостей.

До завдань викладача входить позитивна оцінка особистісних досягнень, прогресу в оволодінні окремими якостями мови або мовними діями.

Виявлена нами в ході педагогічного спостереження різноманітність складу студентських груп за рівнем інтелектуального розвитку та лінгвістичної підготовки студентів актуалізувала необхідність застосування індивідуального підходу до навчання, особливо випускників напрямку “фізичне виховання”, щоб уникнути ще більшого відставання студентів зі слабкою мовною підготовкою, що найбільш відчутно проявляється при використанні активних форм проведення занять, коли несформованість мовленнєвих умінь і навичок студентів стає найбільш очевидною.

Головним завданням викладача при цьому залишалося забезпечення тактовного впливу як при оцінюванні досягнень студентів, що закінчили школу, так і при усуненні або профілактиці негативних реакцій із боку більш підготовлених студентів.

Цей принцип використовувався і при організації занять із застосуванням інтенсивних форм мовної підготовки, що деталізують уявлення студентів про особливості та форми професійного спілкування і мовленнєвої діяльності у фізичній культурі та спорті.

Для розвитку умінь використовувалися прийоми залучення й утримання уваги, цьому сприяло моделювання педагогічних ситуацій з аудиторією різного віку та рівня “заглибленості” в обговорювану проблему, а також проведення таких ігрових вправ, як “Набір в спортивну секцію”, “Презентація виду спорту”, “Презентація спортивної школи” (або “День відкритих дверей”).

Однією з умов ефективності формування професійно-мовленнєвої культури є створення у ВНЗ культурно-розвивального мовного середовища, що сприяє формуванню у студентів професійного мовлення.

Кінцевий результат професійно-мовленнєвої підготовки студентів фізкультурного ВНЗ визначався на основі карт професійно значущих показників мови і мовної поведінки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту.

У даних дослідження підкреслюється особлива роль викладача у розвитку мовної культури студентів у процесі аудиторних занять. Мовна культура розглядається як культура мовного спілкування, тому багато уваги приділяється питанням мовної поведінки ділових партнерів у ситуаціях офіційного спілкування, ділового етикету, а також особливостям офіційно-ділового стилю літературної мови.

Перевантаження мови незнайомими словами може стати істотною перешкодою при передачі інформації мовними засобами, викликати невідповідність посланого сигналу і його трактування адресатом, проте слід враховувати, що викладач будує своє мовлення (у тому числі вибирає мо-

вні засоби), орієнтуючись на середній рівень інтелектуальних здібностей студентів з подальшою корекцією їх у процесі навчальної взаємодії.

Ми запропонували студентам пояснити значення 20 загальнонаукових слів, які найчастіше зустрічаються в мові викладачів. В опитуванні взяли участь 124 студенти, значення ряду слів студенти пояснювали так: тенденція – заклик; менталітет – юридичний захист, авторитет; кредо – хобі, авторитет; ідентичний – здібний, енергійний тощо.

Особливим розмаїттям відрізнялося тлумачення таких широко вживаних у навчальному процесі слів, як альтернатива – перевага, обов'язок, принцип, зміст, вільне місце, джерело, договір, мета; адекватний – чесний, вихований, рухливий, стриманий, зрозумілий, схожий, хороший; неабиякий – вільний, пасивний, безграмотний, некультурний, неактивний, безглуздий, поганий, звичайний, простий, непомітний.

Варіантів “немає відповіді” відзначено 24 (50%).

Таким чином, аналіз стану роботи з формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту показав, що в навчально-виховному процесі ВНЗ існує ряд об'єктивних чинників, які істотно знижують ефективність вищеназваної роботи.

З метою підвищення ефективності формування професійно-мовленнєвої культури фахівця вчені пропонують нові інтеграційні курси на основі міжпредметних зв'язків мови, культури мовлення, риторики, теорії мовної діяльності, мовної комунікації та ін.

Так, дослідна робота студентів починається з 1 курсу, коли студенти вивчають бібліографію, вчаться працювати в бібліотеці, підбирають і вивчають літературу з теми (науково-публіцистичну, навчально-методичну і власне наукову), опановують “Ділову українську мову”. На другому курсі студенти навчаються визначати тему наукового дослідження і під керівництвом викладача розробляють план своєї курсової роботи.

Ускладнення від курсу до курсу завдань з педагогічної практики у загальноосвітній школі, професійно орієнтованої практики в ДЮСШ, практики за спеціалізацією (за місцем майбутньої роботи), а також засвоєння правил і норм письмової та усної комунікації у професійній діяльності сприятиме формуванню індивідуального стилю мовлення. Вищеперелічене приведе до створення оптимальних умов для включення молодого спеціаліста у професійно-творчу діяльність, а це, відповідно, підвищить якість професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту.

Таким чином, слід зазначити, що смислове сприйняття мови не завжди визначається лише характером повідомлення, а багато в чому залежить від мовної компетентності реципієнта, його мовного досвіду,

словникового запасу, підготовленості до інтерпретації мовного повідомлення. Пропонуємо ввести в навчальні плани для професійної підготовки учителів напряму підготовки “фізичне виховання” такі дисципліни, пов’язані з удосконаленням мовленнєвої культури майбутнього учителя, як “Підвищення професійної майстерності”, “Професійно-мовленнєва культура”, “Акмеологія фізичної культури і спорту”.

Посилання:

1. *Вільчковський Е. С.* Професійна спрямованість підготовки фахівців із фізичного виховання // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 : Збірник наук. праць до 10-річчя АПН України. — Харків : ОВС, 2002. — С. 308—309.
2. *Дорошенко Ю. О.* Сутність теми і зміст педагогічного дослідження [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.kspu.edu/Downloads/it_con f/4/DoroshSemen.doc.
3. *Кондрух М. В.* Организационно-педагогические условия эффективного управления развитием профессионально-педагогического колледжа : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / *Кондрух М. В.* ; Магнитогорский государственный университет. — Магнитогорск, 2003. — 178 с.
4. *Коновалова В. Б.* Деякі аспекти системи професійної підготовки фахівця – викладача вищого навчального закладу / *В. Б. Коновалова* // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. — Х., 2001. — № 27. — С. 38—42.
5. *Куц О.* Нові технології та моделювання підготовки вчителів фізичної культури / *О. Куц, І. Лапчак* // Молода спортивна наука України : [збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту]. — Вип. 6 : у 4-х т. — Львів : НВФ “Українські технології”, 2002. — Т. 2. — С. 539—541.
6. *Луговая О. М.* Педагогические условия формирования профессиональной готовности специалистов по социальной работе с военнослужащими и членами их семей (на материалах Ставропольского края): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 “Теорія і методика професійного образования” / *Луговая Ольга Михайловна*; Ставропольський державний університет. — Ставрополь, 2004. — 192 с.
7. *Магин В. А.* Контекст модернизации высшего профессионального физкультурного образования / *В. А. Магин* // Теория и практика физической культуры. — 2005. — № 4. — С. 39—41.
8. *Осадча Т. Ю.* Професійна підготовка викладачів фізичного виховання в університетах США : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / *Т. Ю. Осадча*; Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка. — Луганськ, 2005. — 20 с.
9. *Павлик О. Б.* Професійно-педагогічна підготовка майбутніх перекладачів до використання офіційно-ділового мовлення : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / *О. Б. Павлик*; Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. — Хмельницький, 2004. — 20 с.
10. *Семиченко В. А.* Психологические основы процесса профессиональной подготовки студентов вуза : [учебное пособие] / *В. А. Семиченко*. — Полтава, 1989. — 86 с.
11. *Сущенко Л. П.* Мета й завдання фізичного виховання у світлі цивілізаційного підходу : [навчальний посібник] / *Л. П. Сущенко*. — Запоріжжя : ЗДУ, 2002. — 81 с.

References (transliterated and translated):

1. *Vilchkovskiy E. S.* Profesiina spriamovanist pidhotovky fakhivtsiv iz fizychnoho vykhovannia (Professional orientation of training for physical education specialists) // The development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine 1992-2002: Col-

- lection of scientific works for the 10th anniversary of Pedagogical Sciences Academy of Ukraine. Kharkiv, 2002. P. 308—309.
2. *Doroshenko Yu. O.* Sutnist temy i zmist pedahohichnoho doslidzhennia (Essence of the theme and content of educational research) [Electronic resource]. — Mode of access : www.kspu.edu/Downloads/it_con f / 4 / DoroshSemen.doc.
 3. *Kondruh M. V.* Organizacionno-pedagogicheskie uslovija jeffektivnogo upravlenija razvitiem professional'no-pedagogicheskogo kolledzha (Organizational and pedagogical conditions of effective management of vocational and pedagogical college development : thesis for obtaining scientific degree of Candidate of Pedagogy : speciality: 13.00.08 “Theory and methods of vocational education”; Magnitogorsk State University. Magnitogorsk, 2003, 178 p.
 4. *Konovalova V. B.* Deiaki aspekty systemy profesiinoi pidhotovky fakhivtsia – vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu (Some aspects of professional training of higher educational institution teachers // Pedagogics, psychology, and medical-biological problems of physical education and sports. Kharkiv, 2001, № 27. P. 38—42.
 5. *Kuts O., Lapnchak I.* Novi tekhnolohii ta modeliuvannia pidhotovky vchyteliv fizychnoi kultury (New technologies and modeling of training Physical Education teachers) // Young sports science of Ukraine : [Collected Works in the field of physical culture and sports]. Issue 6 : in 4 vols. Lviv : “Ukrainian technologies”, 2002. Vol 2. P. 539—541.
 6. *Lugovaja O. M.* Pedagogicheskie uslovija formirovanija professional'noj gotovnosti specialistov po social'noj rabote s voennosluzhashchimi i chlenami ih semej (na materialah Stavropol'skogo kraja) (Pedagogical conditions of forming specialists’ professional readiness for social work with military personnel and their families (on the materials of Stavropol’ region) : thesis for obtaining scientific degree of Candidate of Pedagogy ; speciality : 13.00.08 “Theory and methods of vocational education”; Stavropol’ State University, Stavropol’, 2004, 192 p.
 7. *Maggin V. A.* Kontekst modernizacii vysshego professional'nogo fizkul'turnogo obrazovanija (Context of the modernization of higher professional sports education) // Theory and practice of physical culture, 2005, № 4. P. 39—41.
 8. *Osadcha T.* Profesiina pidhotovka vykladachiv fizychnoho vykhovannia v universytetakh SShA (Training of physical education teachers in the United States of America) : abstract of thesis for obtaining scientific degree of Candidate of Pedagogy : speciality 13.00.04 “Theory and Methods of Vocational Education” ; T. Shevchenko National Pedagogical University of Luhansk, Lugansk, 2005, 20 p.
 9. *Pavlyk O. B.* Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh perekkladachiv do vykorystannia ofitsiino-dilovoho movlennia (Vocational and educational training of future translators-interpretors to use official and business communication) : abstract of thesis for obtaining scientific degree of Candidate of Pedagogy : speciality 13.00.04 “Theory and Methods of Vocational Education” ; Bogdan Khmelnytskyi National Academy of State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi, 2004, 20 p.
 10. *Semichenko V. A.* Psihologicheskie osnovy processa professional'noj podgotovki studentov vuza : [uchebnoe posobie] (Psychological bases for the professional training of higher school students) : [Tutorial]. Poltava, 1989, 86 p.
 11. *Sushchenko L. P.* Meta i zavdannia fizychnoho vykhovannia u svitli tsyvilizatsiinoho pidkhodu : [navchalnyi posibnyk] (Purpose and objectives of physical education in the light of civilized approach : [Tutorial]. Zaporozhye :, Zaporozhye State University, 2002, 81 p.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2013

Г. Кондрацкая

**Специфика профессионально-речевой культуры
будущих учителей физической культуры**

Исследуется специфика физкультурно-спортивной деятельности и особенности профессиональной деятельности учителя физической культуры. Предлагается рассматривать процесс формирования профессионально-речевой культуры будущих специалистов по физической культуре и спорта как совокупность следующих действий формирования речевых умений и навыков, усвоение норм литературного языка и развитие навыка самоконтроля за их соблюдением, обогащение словарного запаса и формирование навыка публичных выступлений. Автор делает вывод, что смысловое восприятие речи не всегда определяется только характером сообщения. Во многом оно зависит от языковой компетентности реципиента, его речевого опыта, словарного запаса, подготовленности к интерпретации языкового сообщения. Автор статьи предлагает ввести в учебные планы для профессиональной подготовки учителей направления подготовки “физическое воспитание” такие дисциплины, связанные с совершенствованием речевой культуры будущего учителя, как “Повышение профессионального мастерства”, “Профессионально-речевая культура”, “Акмеология физической культуры и спорта”.

Ключевые слова: профессионально-речевая культура, культура общения, учитель физической культуры, речевая компетентность.

H. Kondratska

Specificity of Professional Speech Culture of Future Physical Culture Teachers

The article deals with the specificity of sports activity and characteristics of professional work of the P.T. teacher. The author proposes to consider the process of formation of professional speech culture of the future specialists in physical culture and sports as an aggregate of the following actions of the speech skills formation, learning the norms of the literary language and the development of skills of self-control over their observance, vocabulary enrichment and the formation of public speaking skills. The author concludes that meaningful speech perception is not always determined by the nature of the message. In many ways, it depends on the language competence of the recipient, his or her speech experience, vocabulary, and readiness for the interpretation of linguistic message. The author proposes to introduce into the curriculum for training teachers whose major is “Physical Education” such subjects related to the improvement of speech culture of the future teacher as “Professional Development”, “Professional Speech Culture”, “Akmeology of Physical Culture and Sports”.

Key words: professional speech culture, culture of communication, teacher of physical education, speech competence.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор О. М. Семенов